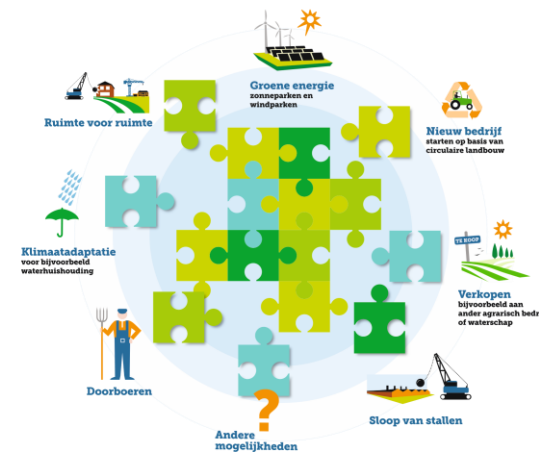


Puzzelen met integraliteit
Invalshoeken om grond te herbenutten



Botsproef Puzzelen met (Stikstof)Ruimte RegioDag

Jim van den Beuken, Marlies Kampschreur, Jules Goris, Niki Thewissen



Regio Deal
Noordoost Brabant

12 oktober 2023

Botsproef (Stikstof) Ruimte

1. Belang botsproef
2. Vraag scherp
3. Botspunten partijen
4. Patronen (h)erkennen
5. Intermezzo botspunten overheid
6. Wat anders doen
7. Volgende stap zetten

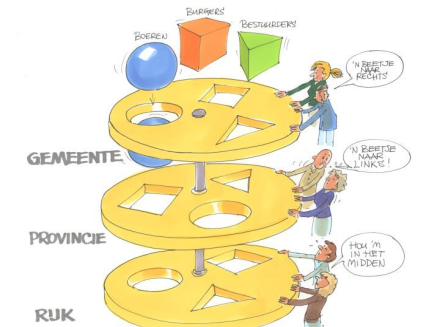
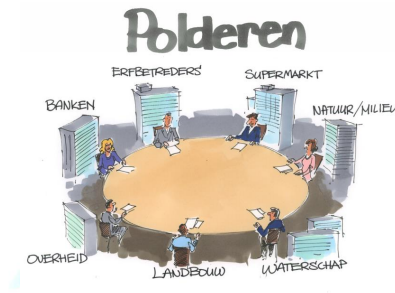


Puzzelen met Ruimte

Botsproef Boer+

Stikstof en transitie: Puzzelen met Ruimte

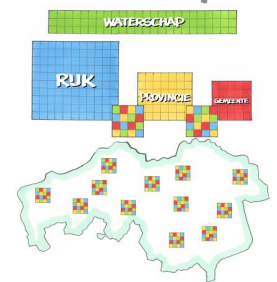
Waarom botst het en hoe verder tussen boeren, overheid en keten?



Krachtbeënvorming als organisatie



Eén overheid, gebiedsgericht en maatwerk.



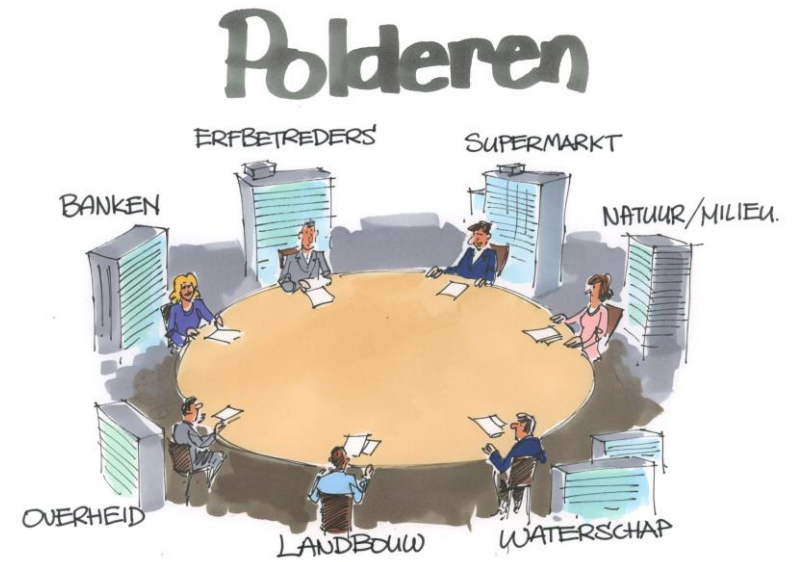
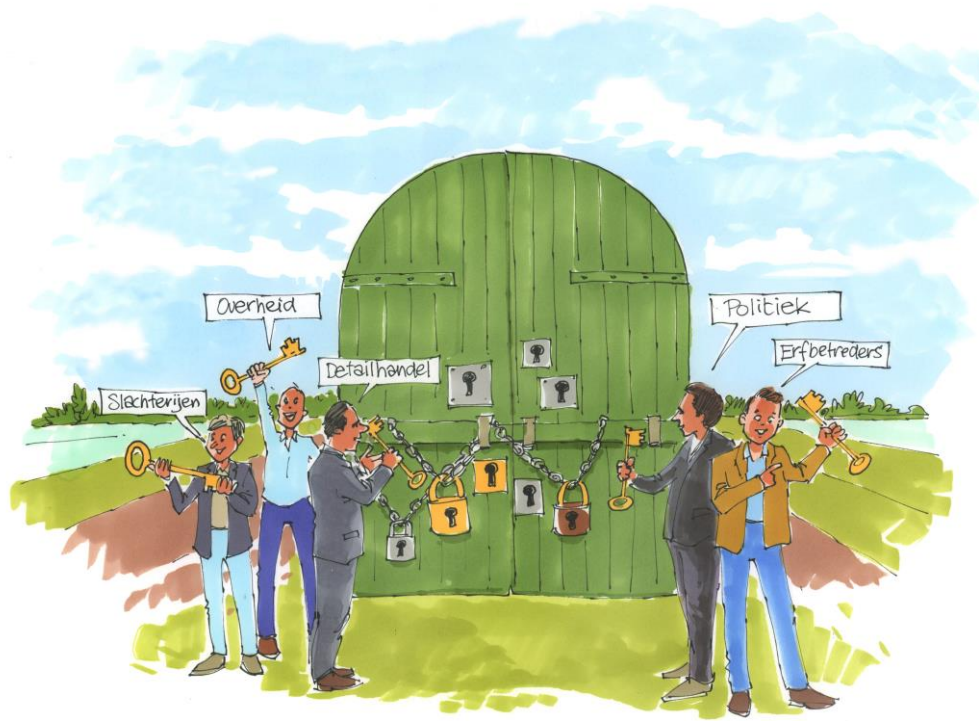
Probleem



Botsingen



Landing



Botsproef (Stikstof)ruimte: Wat is de vraag?

In een vol land kan de individuele vrijheid en keuze leiden tot minder ruimte of schade voor anderen en de natuur. Ook zijn er heel veel partijen betrokken bij dit probleem. Een dergelijk lastig vraagstuk heeft veel baat bij het vinden van het probleem achter het probleem. Onze vraagstelling start met het vinden van oorzaken voor conflict tussen individueel en collectief belang bij uitkoop of ander grondgebruik van boeren. En zoekt enkele oplossingsrichtingen.

a) Hoe maken wij als **boeren** graag ruimte door geheel of gedeeltelijk uitkoop en/of transitie waardoor **minimaal 50% reductie in stikstofemissie en depositie** door veeteelt binnen 8 jaar wordt gerealiseerd?

b) Hoe helpen of dwingen wij als **overheden**, boeren en hun ketens om geheel of gedeeltelijk uit te kopen en/of een landbouwtransitie te realiseren **met minimaal 50% reductie in stikstofemissie en depositie** binnen 8 jaar?

Botsproef: Wat doen we hier anders

1. Eerst boeren en dan overheid, experts en enkele ketenpartijen goed horen.
2. Niet bang om te botsen, posities, feiten, emoties. Echt willen begrijpen waarom het botst. Wat speelt echt? Confrontatie emoties en (verborgen) belangen. Geen eigen belangen. Posities en beweging met de krachtbaan in kaart brengen.
3. Streven naar faire en begrijpelijke inzichten en acties.
4. Zeer korte doorlooptijd in 3 maanden. Voortgang andere tafels gebruiken. Geen rondjes draaien.

Aanpak: botsing en landing organiseren in bijeenkomsten verrijkt met input van interviews (met boeren, experts, ketenpartijen, overheden), kennis van tafels, analyse van beschikbare studies & rapporten; botspunten vertalen naar patronen en manieren om deze te doorbreken.

Bijeenkomsten:

Probleem vaststellen (april)

Tussenlanding (7 juni)

Botsen (mei)

Landing (27 juni 10-12.30)

Quotes

Gezeik op een riek (boer over stikstof)

Die 50% stikstof reductie doelstelling is al gelukt (boer) én heel veel boeren in mijn omgeving zijn gestopt!

Overheid en ambtenaren maken problemen erbij, ik los er 10 op een dag op (boer)

En als ik gewoon niet mee werk. Wat ga jij dan doen. Nou, wat dan. Onteigenen? Laat maar komen. (boer)

We blijven aan tafel want anders zijn we gezien (boer)

Zodra je aankondigt dat je wilt stoppen word je behandeld als een paria (boer)

Met alles wat ik zie en in media hoor, schaam ik me voor hoe het nu gaat. Het lukt ons niet om als overheden samen duidelijkheid te geven. (overheden)

Veel (jonge) boeren zijn er niet mee bezig. Zijn gewoon stal aan het bouwen als ze vergunning hebben gekregen. (Overheden)

Dit is niet om boeren te pesten. Dit gaat over de afweging tussen maatschappelijke belangen. Dat kost tijd en geld en moet je daarom zorgvuldig doen. (overheden)

Het moet nog veel erger worden voordat er beweging komt (expert)

Botspunten Boeren

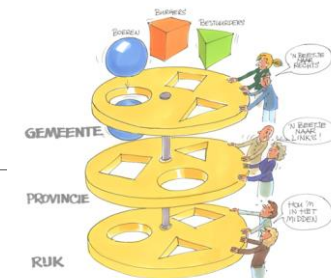


*Boeren (varkens, runderen, pluimvee): vechten vanwege onzekerheid over toekomst en onmacht. Bereidheid om mee te werken met uitkoop (LBV-plus en LBV bij natura 2000 gebieden) of transitie **verschilt** heel sterk per case en gebied.*

- 1. Wantrouwen in relatie**, emoties, metingen en toezeggingen. En dus boos of gefrustreerd.
- 2. Geen vertrouwen in toekomst** en onmacht en onzekerheid om daar zelf invloed op te hebben. Vrees voor dwang.
- 3. Voortbestaan (familie) bedrijf, vak en verdienmodel.** B.v. bij een beroepsverbod.

Botspunten voor overheden

Overheden worstelen met *eigen complexiteit en achterstallige, heftige opgaven maakt stikstof- en transitie aanpak moeilijk en gedurfd.*



4. Wachten doet de overheid geen pijn.

Bewegen doet wel pijn en heeft risico's.

Wachttijd wordt vermomd als beweging. Overheden kiezen vaak voor 'actieve' stilstand, vermomd als beweging door middel van onderzoeken, commissies, aangepaste plannings of verwijzingen naar anderen. Interne druk maakt doorpakken lastig voor zowel bestuurders als ambtenaren.

5. Niet eerlijk. Gemankeerd verhaal.

Mooi weer spelen en onaangename informatie achterhouden en escape via nieuw onderzoek etc. Soms ook uit zelfbescherming. Angst om fouten te maken. Wishful thinking dat het goed komt. We passen de planning of visie aan, zonder over echte voortgang te hebben. Misplaatste bescherming bestuurders én zij vragen er zelf ook niet om. Veel aandacht voor kortetermijn, ondanks langtermijnverliezen en het dubbele werk dat dit oplevert.

6. Niet weten

hoe je verantwoordelijkheid laat of geeft aan een ander of een gebied. Het leidende principe is meestal risicomijding, niet meerwaarde. **Veranderlijk**, b.v. eerst vrijheid gunnen om op te lossen en daarna toch politiek andere keuze te maken. In praktijk vaak geen hoeder maar is **loyaliteit** van een bestuurder onhelder of wisselend loyaal aan bestuursakkoord, aan bovenliggende doelen of aan bestuurder zelf of politieke kleur/positie. Worsteling: jachtseizoen is altijd open. Elke ambtenaar en bestuurder heeft hier mee te maken. **Pilots worden gedoogd** b.v. ondersteuningsteam. Opschalen of echt serieus nemen als er goede oplossingen zijn gebeurt nauwelijks.

7. Ik en wij.

Spanning en verschil tussen professional en de rol de overheid als geheel speelt. "Ik doe mijn best als ambtenaar, maar".

Ondanks persoonlijke verlangens of gevoelens van schaamte kan de professional maar gedeeltelijk meehelpen of bewegen als de regels en groter geheel zich anders gedraagt. Dat maakt betrouwbaar handelen lastig en leidt tot 'jij bent unne goeie, maar de overheid is slecht'.

Botspunten keten en influencers

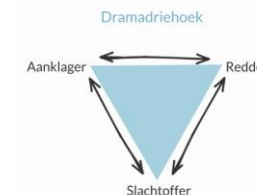
Ketenpartners en influencers benutten *positie*. *Eigen verdienmodel en macht weegt het zwaarst*.

8. Financiers: **Formuleren vaak geen positie** voor zichzelf. Weinig inzet om deel van de pijn te dragen. Terughoudend om te investeren in duurzame of innovatieve landbouwpraktijken. Zoekend naar eigen verdienmodel en goede maatschappelijk reputatie (projecten).
9. Supermarkten en producenten: blijven **scherpe, monopolistische inkopers** met schaalgrootte, die markt (keuzen, omzet) en overheid (verplichtingen) volgt.
10. Vleesverwerkers en veevoerbedrijven: monopolistische schakel tussen boer en supermarkt, direct en **existentieel belang** om vee en vlees in grote volumes en goede prijs naar supermarkt te krijgen.

Patronen van onmacht waardoor botspunten terug (blijven) komen in samenspel

1. Veel emotie.

Drama driehoek iedere dag opnieuw: boeren boos en slachtoffer, overheid, minister, MOB en D66 zijn de daders, BBB, LTO of FDF als redder. Doorbreken spiraal nodig.



2. Natuur bescherming en herstel is van iedereen/niemand.

Staat al jaren op de agenda. Polariseren over doelen, inhoud en metingen. Milieu maatregelen stapelen al jaren met investeringen, beperkingen en administratie voor boeren. Soort maatregelen helpt onvoldoende en is een onvoorspelbaar risico voor ondernemers. **Beter verhaal en integratie nodig.** Niemand is tegen natuur.



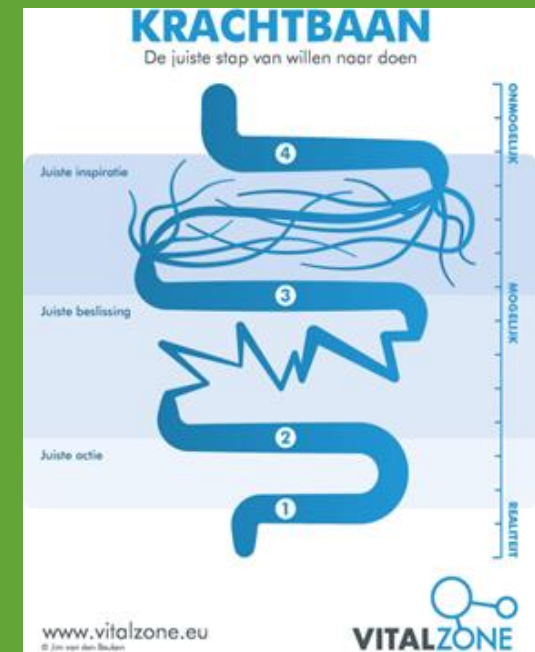
3. Overheden hebben wantrouwen gezaaid.

Worstelen met eigen complexiteit en **achterstallige, heftige opgaven**. Uitstelgedrag, top-down beloftes, onvoldoende of **wisselend nakomen van afspraken** en een **versnippering**/wijzen naar andere overheden. Leidt tot learned helplessness en super georganiseerde lobby. Rolneming vermijden.



Waar staan we als overheidsorganisaties?

Succesvol doorbreken van de botspunten overheden en samen gebiedsgericht werken met helder mandaat (één overheid).



4

3

2

1

Positiebepaling
en toets met de
deelnemers: op
de krachtbaan

Hoe helpen of dwingen wij als **overheden**, boeren en hun ketens om geheel of gedeeltelijk uit te kopen en/of een landbouwtransitie te realiseren met minimaal 50% reductie in stikstofemissie en depositie binnen 8 jaar?



Krachtbaanpositie als organisatie

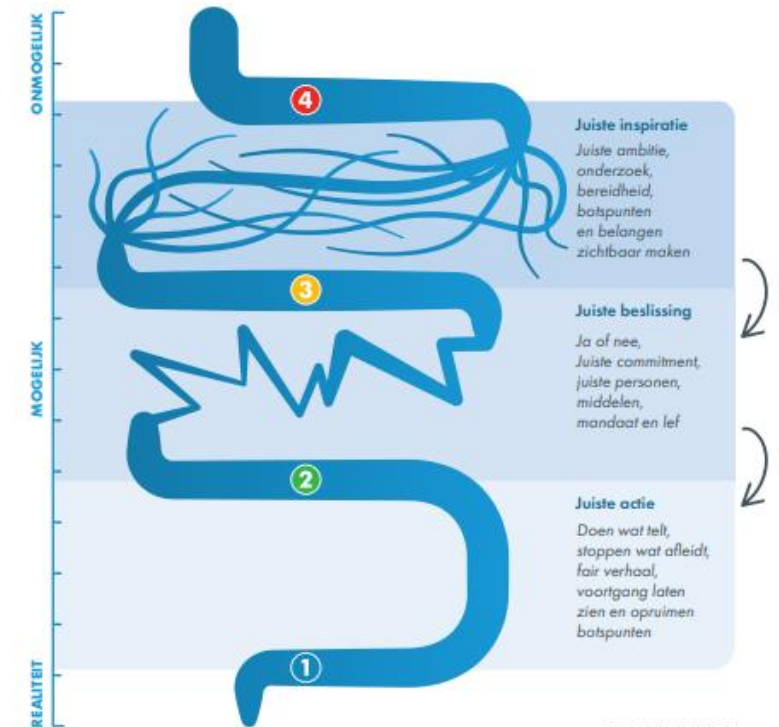


Krachtbaanpositie als individu



BOTSPROEF

De juiste stap met de krachtbaan



VITALZONE

www.vitalzone.eu

© Jim van den Beuken

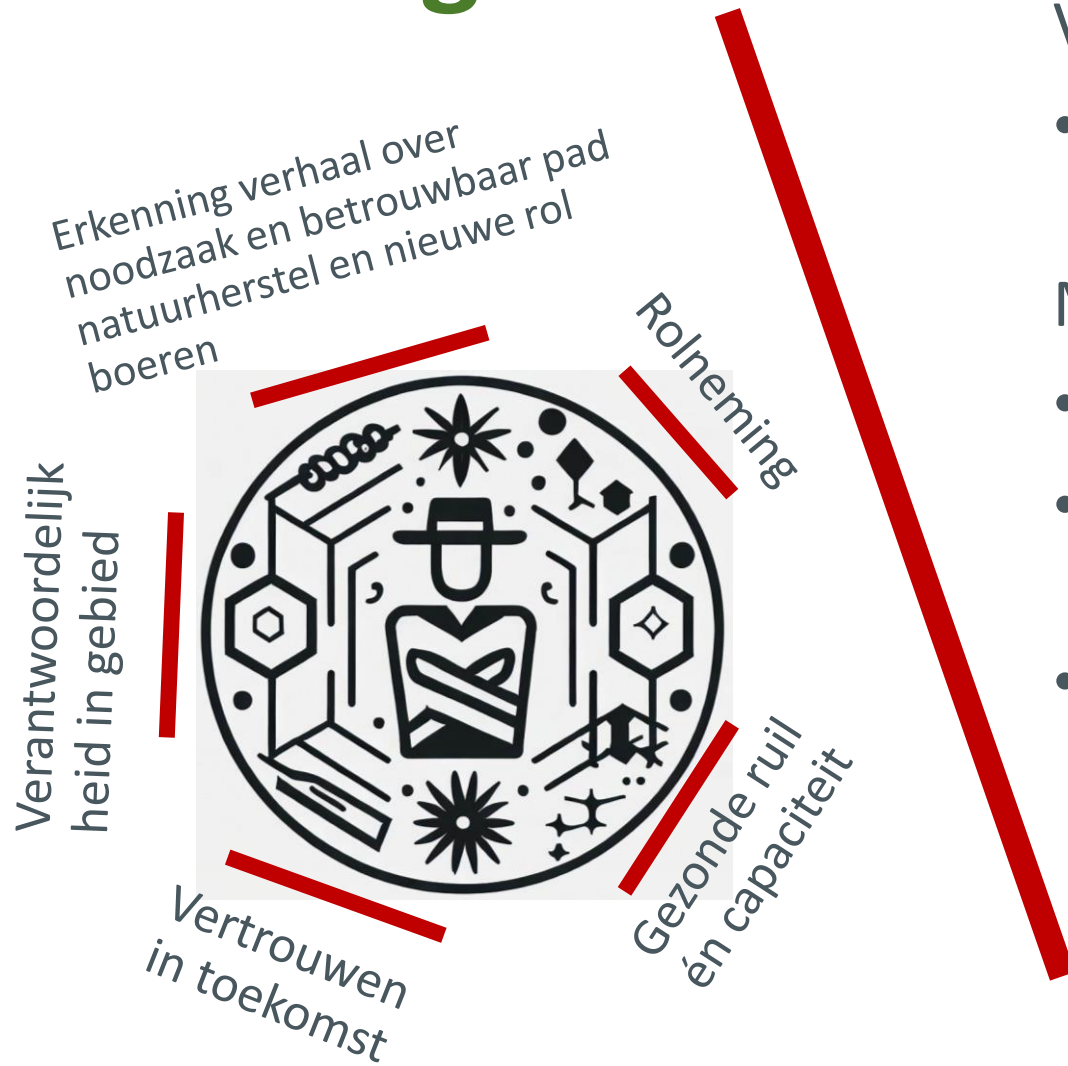


Samenvatting: 6 dingen anders doen.

Patronen doorbreken, vertrouwen verdienen

1. De 10 botspunten erkennen, **eigen aandeel erin begrijpen** en ongezond samenspel via eigen rol en organisatie durven doorbreken. **Opgave, relatie, aanbod én organisatie** beter doen.
2. Omgaan met heftige emoties. **Doorbreken van drama** driehoek van emoties en wantrouwen.
3. Helder en consistent **verhaal over natuur bescherming en herstel** durven vertellen en **laten zien**. Keuzes en voorspelbaarheid.
4. Betere **rolneming**.
 - Kernrol Overheden: **beschermer** kwetsbare groepen en collectieve goederen zoals gezondheid en natuur.
 - Kernrol Boeren: de mens én realistisch **ondernemer**. Geen wereldproblemen hoeven oplossen maar wél natuurherstel en meebewegen met maatschappelijke vragen.
 - Kernrol ketenpartners en influencers: belangenbehartigers. Meer actie op collectief belang.
5. **Gebiedsgericht** oplossen en **organiseren**. Bevoegdheden en mandaat stapelen. Hier komt alles bij elkaar!
6. De aanpak en durf van de botsproef benutten en **opschalen**. Doen in gebieden.

Vervolg



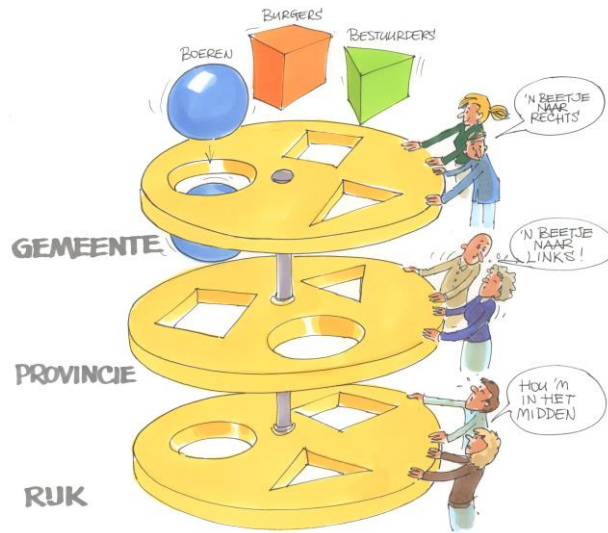
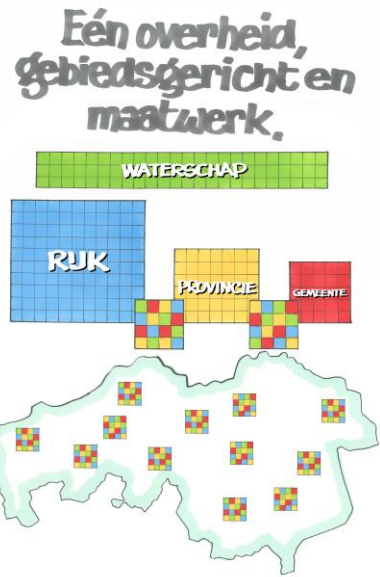
Vanuit Koppelteam én BAT **Puzzelen met Ruimte**

- **Voortouw en doorpakken** in eigen gebieden en eigen organisaties;

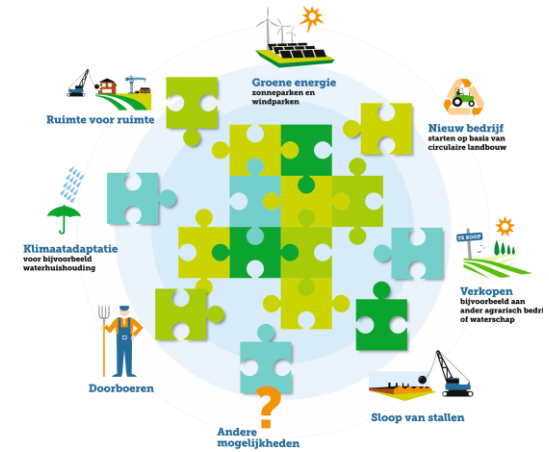
Met jullie: opties:

- **Introductie** in jullie gebied en organisatie
- **Denktank bestuurders** doorbreken botspunten overheid (lef, mandaat, opschaling)
- **Gesprek** heb ik een botsproef nodig?





Puzzelen met integraliteit
Invalshoeken om grond te herbenutten



Dankjewel!



Regio Deal
Noordoost Brabant

12 oktober 2023